

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
Enerji ve Çevre Genel M¼d¼rl¼Đ¼

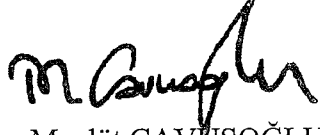
Sayı : Z-17063401-160.08-35287379
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Sayın Kemal
Peköz

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

İlgi : 22.11.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1116089 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Kemal Peköz'¼n İlgi'de kayıtlı 7/74231 esas numaralı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Mevlüt ÇAVUŐOĐLU
Dışışleri Bakanı

Ek: 1-74231 Soru Önergesi yanıtı.docx

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
(Z-17063401-35287379 sayılı yazının ekidir)

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN KEMAL PEKÖZ'ÜN 7/74231 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT

SORULAR

Suriye Sağlık Bakanlığı, 10 Eylül 2022 tarihinde ülkede kolera salgını olduğunu ilan etmiş, BM'nin eski insani yardım koordinatörü İmran Rıza da salgını "Suriye halkı ve tüm Orta Doğu bölgesi için ciddi bir tehdit" olarak nitelendirmiştir. 1 Kasım itibariyle de Dünya Sağlık Örgütü Suriye'de koleradan 81 ölüm ve 24,000'den fazla şüpheli vaka kaydetmiştir.

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) 7 Kasım 2022 tarihinde konuyla ilgili yaptığı açıklamada Türkiyeli yetkililerin, Suriye ile yakın ülkelere yayılan ve ölümcül kolera salgınına yol açtığına inanılan ağır su krizini kötüleştirdiğini belirtmiştir. Açıklamaya göre Türkiye makamları, Fırat Nehri'nin Suriye kontrolündeki kısmına yeterli su akışını ve kontrolleri altındaki Kuzey Suriye'de kritik bir su kaynağı olan Allouk istasyonundan Kuzeydoğu Suriye'de Kürtlerin denetimindeki bölgelere istikrarlı bir su arzı sağlamamaktadır. Rapora göre; Türkiye geçen yıl, kendisinin de su kıtlığıyla karşı karşıya olduğunu belirterek, azalan su seviyelerine ilişkin sorumluluğunu reddetmiştir. Ancak, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir kuruluş tarafından hazırlanan bir raporda, Ocak ve Mayıs 2021 tarihleri arasında Suriye'deki barajlarda su seviyelerinin keskin bir şekilde düşerek hidroelektrik barajlarına ciddi zararlar verdiği belirtilmiş ve bu sırada Fırat'ın Türkiye'deki bölümünde faaliyette olan birkaç barajdan biri olan Atatürk Barajındaki su seviyelerinin ise yükseldiği tespitinde bulunmuştur. İnsan Hakları İzleme Örgütü, Mart 2020'de, COVID-19 salgınının ortasında, Türkiye'nin Allouk istasyonundan Kuzeydoğu Suriye'de Kürtlerin denetimindeki bölgelere yeterli su tedarikini sağlamadığını belgelemiş ve Suriyeli 49 ayrı grup, Türkiye'nin istasyondan "suyu kasıtlı olarak kestiğini" açıklayarak durumu kınamışlardır.

Ülkeler arasında paylaşılan suların kullanımı çeşitli evrensel ilkelerle düzenlenmektedir. Bu ülkeler arasında su kaynaklarının adil ve makul paylaşımı, kıyıdaş devletlere önemli zarar vermeme yükümlülüğü ve ilgili herhangi bir ekonomik faaliyet planlanırken kıyıdaş devletlere bildirimde bulunma ve onlara danışma genel ödevi yer almaktadır. Türkiye'nin 1997 tarihli BM Su Yolları Sözleşmesi'ni reddetmesi, bu uluslararası ilkelerin uygulanmasını engellemektedir.

Bu bağlamda: I. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün yayınladığı raporda bahsi geçen iddialar doğru mudur?

2.Türkiye'nin, Türkiye ile Suriye arasındaki nehrin Suriye'nin elinde bulunan kısmına ait su akışını kısıtladığı iddiaları doğru mudur?

3.Rapora göre; Türkiye geçen yıl, kendisinin de su kıtlığıyla karşı karşıya olduğunu belirterek, azalan su seviyelerine ilişkin sorumluluğunu reddetmiştir. Ancak, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir kuruluş tarafından hazırlanan bir raporda, Ocak ve Mayıs 2021 tarihleri arasında Suriye'deki barajlarda su seviyelerinin keskin bir şekilde düşerek hidroelektrik barajlarına ciddi zararlar verdiği belirtilmiş ve bu sırada Fırat'ın Türkiye'deki bölümünde

faaliyette olan birkaç barajdan biri olan Atatürk Barajındaki su seviyelerinin ise yükseldiği tespitinde bulunmuştur. Bahsi geçen tarihte Atatürk Barajındaki su seviyelerinin yükseldiği tespiti doğru mudur?

4.16 Temmuz 2021 tarihinde Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Tanju Bilgiç'in açıklamasına göre Rasulayn ve Tel Abyad bölgesinde 18 Nisan 2021, Allouk Su İstasyonunda ise 26 Haziran 2021 tarihinden beri elektrik enerjisi mevcut değildir. Fakat bölgedeki insani yardım çalışanları bölgede su istasyonunu işletmeye yetecek miktarda elektriğin her halükârda mevcut olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu iddiadan hareketle; bölgede elektrik enerjisi olduğu halde su akışının bilinçli ve planlı olarak kısıtlandığı doğru mudur?

5.Nehrin Suriye'deki bölümüne su akışı 1987'de yapılan anlaşmanın öngördüğü miktarda mıdır?

6.İktidarınızın Fırat Nehri üzerindeki kontrolünü siyasi bir araç olarak kullandığı iddiası doğru mudur?

7.Türkiye nehir üzerindeki hakimiyetini kullanırken ülkeler arasında paylaşılan suların kullanımı için düzenlenen evrensel ilkelere uymakta mıdır?

YANIT

Türkiye'nin Fırat-Dicle Havzası'nda inşa ettiği barajlar ve su kullanımı nedeniyle mansaba yeterli miktarda su bırakmadığı iddiaları gerçeği yansıtmamaktadır.

Türkiye sınıraşan suların kıyıdaş ülkeler arasında bir işbirliği unsuru olduğuna inanmakta ve su konusuna bütünüyle insani açıdan yaklaşmaktadır.

Ülkemiz su konusundaki projelerini gerçekleştirirken komşularımızın ihtiyaçlarını daima gözetken bir anlayışla hareket etmektedir.

Türkiye, siyasi saiklerle veya başka bir amaç güderek sınıraşan nehirlerden bıraktığı su miktarını hiçbir zaman azaltmamıştır.

Sınıraşan suların yönetimi ve kullanımında bütün kıyıdaş ülkelerin sorumluluğu bulunmaktadır.

Sınıraşan suların hakça ve adil kullanımı suyun faydalarının olduğu kadar eksikliğinin de paylaşılmasını gerektirmektedir.

İklim değişikliğinin olumsuz etkileri nedeniyle bölgemizde dört yıldır şiddetli kuraklık yaşanmaktadır.

Barajlarımızın suyu depolama ve düzenleme yetisi en kurak dönemlerde dahi aşağı kıyıdaş ülkelere düzenli ve yeterli miktarda su bırakmamızı sağlamaktadır.

Fırat-Dicle Havzası'nda aşağı kıyıdaş ülkelerde yaşanan su sıkıntısının esas nedenleri, iklim değişikliğinden kaynaklanan su kıtlığının yanı sıra, su kaynaklarının sürdürülebilir ve verimli kullanımına imkân tanımayan altyapı ve kapasite eksikliğidir.

Bu bağlamda Türkiye, sınıraşan sular konusunda komşularıyla işbirliğine büyük önem vermekte, teknik destek de dahil olmak üzere su yönetiminde tecrübelerini paylaşmaya hazır olduğunu vurgulayagelmektedir.

Allouk Su İstasyonu, Rasulayn yakınlarında Suriye muhalefetinin kontrolü altında bir bölgede yer almakta ve elektrik enerjisiyle çalışmaktadır. Sözkonusu istasyonun yanısıra Rasulayn ve Tel Abyad bölgesinin elektrik kaynağı güneydeki Tişrin Baraj sistemi ve bu sistemin parçası olan Derbasiye Trafosudur.

Terör örgütü PKK/YPG ve rejim, Allouk Su İstasyonu ve bölgeye gelen elektriği kasıtlı olarak engellemektedir. Sözkonusu elektrik kesintileri İstasyondan su tedarikini imkansız kılmakta ve bölgedeki insani koşulları zorlaştırmaktadır.

Keza, rejim, Ayn El Beyda istasyonundan El Bab bölgesine içme ve tarım amaçlı su tedarikini keyfi şekilde engellemeye devam etmektedir.

Elektrik kesintileri nedeniyle bu bölgelerde yaşanan sıkıntılar BM raporlarında da yer almaktadır.

Elektrik sıkıntısı yaşanmadığı şartlarda insani mülahazalarla ve sivil halkın ihtiyacını karşılamak için güneye su gönderilmektedir

İstasyonun bakımı, onarımı ve işletilmesine yönelik çabalara ülkemizce destek de verilmektedir. Bu çerçevede 2022 yılında (2 Aralık) 107 kez bakım-onarım çalışması yapılmıştır.

Suriye'deki insani sorunlara seçici yaklaşmıyoruz. Bu çerçevede, muhalefetin kontrolü altında yaşayan yüzbinlerce sivilin elektrik ve sudan kasıtlı şekilde mahrum bırakılmasının özellikle COVID-19 ve kolera şartlarında yarattığı vahim sonuçların gözardı edilmesini de doğru bulmuyoruz.

Bu konudaki genel tutumumuz 16 Temmuz 2021 tarihinde Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü tarafından kamuoyuyla da paylaşılmış olup, geçerliliğini korumaktadır.